

DIÁKOK HANGJA – KREATÍV TANULÁS FOGLALKOZÁS

1 X 90 PERC

JÓ TANULÁSI KÖRNYZET – NEKTEK, VELETEK

Foglalkozásvezetői terv 3–13. évfolyam

BEVEZETÉS

A „Gyermekek és diákok hangja” projektnap célja, hogy a gyermekeknek és a diákoknak életkoruknak megfelelő, biztonságos és támogató keretet biztosítson ahhoz, hogy elmondhassák, hogyan érzik magukat az iskolában, milyen tapasztalataik vannak, mit szeretnek, min változtatnának, és milyen iskolában szeretnének tanulni.

A projektnap középpontjában a diákok hangja áll. A foglalkozások során nem az a cél, hogy egyetlen „jó” választ találjunk arra, milyen a jó iskola vagy a jó tanulás. Sokkal inkább az, hogy a diákok saját tapasztalataikból kiindulva gondolkodjanak ezekről a kérdésekről, meghallgassák egymás véleményét, és közösen fogalmazzák meg gondolataikat, ötleteiket és javaslataikat.

A program olyan kérdéseket jár körül, mint:

- Milyen iskolában érezném jól magam?
- Mit szeretek a jelenlegi iskolámban?
- Min változtatnék?
- Mire jó a tanulás?
- Hogyan szeretek tanulni?
- Mi segít abban, hogy jól tudjak figyelni és tanulni?
- Hogyan szeretném kifejezni a véleményemet és a gondolataimat?

A foglalkozások során a diákok nemcsak beszélgetéssel, hanem játékkal, mozgással, rajzzal, közös alkotással, csoportmunkával és különböző kreatív feladatokkal is megfogalmazhatják gondolataikat. Így azok a tanulók is lehetőséget kapnak a megszólalásra, akik nem feltétlenül szóban vagy hosszabb beszélgetésben fejezik ki magukat a legkönnyebben.

A program fontos része, hogy a felnőtt szerepe elsősorban a biztonságos keretek megteremtése és a közös gondolkodás támogatása. A foglalkozásvezető nem a

DIÁKOK HANGJA – KREATÍV TANULÁS FOGLALKOZÁS

válaszokat adja meg, és nem mondja meg, hogy egy-egy kérdésre mi a „helyes” válasz, hanem kérdésekkel, figyelemmel és a feladatok kereteinek biztosításával segíti a diákokat abban, hogy saját gondolataikat megfogalmazhassák.

A feladatok során ezért fontos, hogy a résztvevők megtapasztalják: nincs rossz válasz, és a különböző véleményeknek is helyük van. A cél nem az, hogy mindenki ugyanazt gondolja, hanem hogy a diákok merjenek megszólalni, figyeljenek egymásra, és közösen gondolkodjanak arról, milyen számukra a jó iskola és a jó tanulási környezet.

A projektnap végére a közös gondolkodásnak látható és dokumentálható eredményei is születnek. Ezek lehetnek például a diákok válaszai, rajzai, plakátjai, közös alkotásai, javaslatai vagy más, a foglalkozások során létrejött produktumok. Ezek segítségével összegyűjthető és megőrizhető, hogy mit gondolnak maguk a diákok az iskoláról és a tanulásról.

A program az Oktatási és Gyermekügyi Minisztérium „Gyermekek és diákok hangja” projektnapjához kapcsolódik, amelynek célja, hogy a gyermekek és diákok életkoruknak megfelelő módon fogalmazhassák meg tapasztalataikat, véleményüket, ötleteiket és javaslataikat az őket érintő óvodai és iskolai kérdésekről.

A foglalkozásvezető szerepe

A foglalkozásvezető feladata, hogy olyan légkört teremtsen, amelyben a diákok biztonságban érzik magukat, szabadon megnyilvánulhatnak, és figyelnek egymásra.

A foglalkozásvezető:

- ismerteti és érthetően elmagyarázza a feladatokat;
- biztosítja a feladatokhoz szükséges eszközöket és körülményeket;
- figyel a csoport működésére és a résztvevők bevonódására;
- kérdésekkel segíti a gondolkodást;
- lehetőséget ad arra, hogy mindenki a számára megfelelő módon fejezze ki magát;
- nem minősíti és nem javítja ki a diákok véleményét;
- nem sugallja, hogy melyik válasz lenne a „helyes”;
- a beszélgetések során segíti egymás véleményének meghallgatását;
- figyel arra, hogy a diákok saját tapasztalatai és gondolatai valóban megjelenjenek.

A legfontosabb, hogy a projektnap során ne a létrehozott rajz, plakát vagy más produktum minősége legyen a középpontban, hanem az a gondolkodási és közös alkotási folyamat, amely során a diákok megfogalmazhatják a saját véleményüket. Ez összhangban áll a projektnap hivatalos felhívásának szemléletével is.

BEMELEGÍTÉS: MILYEN HANGJA VAN AZ ISKOLÁNAK?

Időtartam: kb. 5 perc

Mire jó?

A feladat lehetőséget ad arra, hogy a résztvevők játékos és szabad módon fejezzék ki, milyen benyomásuk van az iskoláról. A hangokon és mozdulatokon keresztül megmutathatják, hogy számukra milyen az iskola.

Eszközök: nem szükséges

Helyszín: benti vagy kinti tér

Előkészület: Nincs szükség külön előkészületre.

Mi történik?

A résztvevők álljanak körbe.

A foglalkozásvezető vezesse fel a feladatot azzal, hogy az iskolának nemcsak képe vagy hangulata lehet, hanem akár saját hangja és mozgása is.

1. kör – Az iskola hangja

Haladjanak körbe egymás után, és mindenki adjon ki egy hangot, amelyről neki az iskola jut eszébe. Lehet ez egy hétköznapi iskolai hang, például csengő, zsvaj vagy kopogás, de akár egy teljesen kitalált vagy vicces hang is. Nem szükséges megmagyarázniuk a választásukat. A lényeg, hogy mindenki szabadon asszociálhasson. Minimum 3 kör menjen körbe.

2. kör – Az iskola mozgása

A következő körben mindenki mutassa meg egy mozdulattal vagy testtartással, hogy számára milyen az iskola. Lehet például egy fáradt, lelkes, kapkodó, unatkozó vagy éppen energikus mozdulat – bármi, ami kifejezi a saját benyomását. Minimum 3 kör menjen körbe.

3. kör – Az iskola egyszerre

A végén a foglalkozásvezető adjon jelet, és mindenki egyszerre adja ki a választott hangját, miközben megmutatja a mozdulatát.

Figyeljük meg, milyen hangos, változatos és sokféle „iskola” születik együtt.

Lezárás / reflexió

Beszéljük meg röviden:

- Milyen volt ezt így megmutatni?
- Mit vettetek észre abból, ahogyan a többiek látják az iskolát?

Fő feladat I.: A JÓ TANULÁS HÉT PILLÉRE

Időtartam: 50 perc

Mire jó?

A feladat elindítja a résztvevőket azon a gondolatmeneten, hogy saját tapasztalataik alapján gondolkodjanak a tanulásról és arról, hogyan tanultak korábban.

A gyakorlat során a résztvevők egy számukra pozitív, mély és erős tanulási élményt idéznek fel, majd ezekből közösen megpróbálják megfogalmazni, hogy mi tesz egy tanulási helyzetet jóvá és emlékezetessé.

A feladat végére minden csoport megfogalmaz 7 olyan jellemzőt/alapelve, amelyeket a saját történeteik alapján a jó tanulás szempontjából fontosnak tartanak.

Csoportlétszám: 5 fős csoportok

Munkaforma: egyéni gondolkodás → kiscsoportos megosztás → közös gondolkodás → közös poszter készítése → csoportos bemutatás

Eszközök:

- flipchart papír vagy csomagolópapír
- színes filcek
- rajzeszközök
- opcionálisan színes papírok
- opcionálisan ollók
- opcionálisan ragasztó

Tér / terem berendezése:

A résztvevők 5 fős csoportokban dolgozzanak. Minden csoportnak legyen saját asztala és annyi széke, hogy a csoport tagjai kényelmesen tudjanak együtt dolgozni.

Az asztal legyen megfelelő méretű ahhoz, hogy a résztvevők közösen tudják megtervezni és elkészíteni a posztert.

A feladat menete

1. lépés: Egy pozitív tanulási élmény felidézése

Időtartam: kb. 5 perc

A foglalkozásvezető kérje meg a résztvevőket, hogy gondoljanak vissza egy olyan tanulási élményükre, amely pozitív, mély vagy erős élmény volt számukra. Fontos, hogy ne csak az iskolai tanulásra gondoljanak.

A tanulási élmény történhetett például:

- iskolában,
- családban,
- különórán,
- nyári táborban,
- nyaraláson,
- utazás során,
- vagy bármilyen más helyzetben.

A résztvevők válasszanak ki egy konkrét történetet vagy élményt, amelyről később szívesen mesélnének a csoportjuknak.

Segítő kérdések

A foglalkozásvezető a következő kérdésekkel segítheti a gondolkodást:

- Mi volt az, amit megtanultál?
- Miért emlékszel erre a tanulási helyzetre?
- Mitől volt ez a tanulás számodra jó vagy erős élmény?
- Hol és milyen környezetben történt?
- Egyedül vagy másokkal tanultál?
- Volt valaki, aki segített neked?
- Mit csinált az a személy, ami segítette a tanulásodat?
- Milyen tudást, képességet vagy erősséget hozott be a másik ember?
- Te mit tettél azért, hogy sikerüljön megtanulnod?
- Milyen érzéseid voltak közben?

Fontos: nem szükséges olyan történetet választani, amelyben hagyományos értelemben vett „tanulás” történt. A résztvevő bármilyen olyan élményt választhat, amelyben számára valami fontosat, újat vagy érdekeset tanult.

2. lépés: A történetek megosztása

Időtartam: kb. 5 perc

A résztvevők térjenek vissza a saját, 5 fős csoportjukhoz.

Minden csoporttag egymás után mesélje el a kiválasztott tanulási élményét.

Fontos, hogy mindenkinek legyen lehetősége megszólalni, de senkit ne kényszerítsünk olyan személyes történet megosztására, amelyről nem szeretne beszélni.

A csoport többi tagja figyelmesen hallgassa meg a történetet.

A történetek meghallgatása közben a résztvevők kezdjenek el figyelni arra, hogy milyen közös elemek jelennek meg az egyes élményekben.

A foglalkozásvezető feladata

A foglalkozásvezető járja körbe a csoportokat, és szükség esetén segítse a beszélgetést.

Ha egy csoport nehezen indul el, a következő kérdésekkel lehet segíteni:

- Mi volt ebben a történetben a legjobb?
- Mitől sikerült megtanulnod?
- Volt valaki, aki segített?
- Milyen volt a környezet?
- Egyedül vagy együtt tanultál?
- Mi volt az, amitől kedvet kaptál a tanuláshoz?
- Mi volt az, ami megkönnyítette a tanulást?

3. lépés: A jó tanulás 7 jellemzőjének megállapítása

Időtartam: kb. 10 perc

Miután minden csoporttag elmesélte a saját történetét, a csoport közösen gondolja végig:

„Mi volt közös ezekben a történetekben?”

A cél, hogy a csoport a saját története alapján meghatározzon 7 olyan jellemzőt vagy alapelvet, amelyek szerintük hozzájárultak ahhoz, hogy ezek a tanulási élmények jók, erősek vagy emlékezetesek legyenek.

A hét jellemzőnek nem kell „szakmai” vagy bonyolult megfogalmazásnak lennie.

A lényeg, hogy a csoport saját történeteiből induljanak ki.

Például gondolkodhatnak azon:

- Mi volt közös a történetekben?
- Milyen környezet segítette a tanulást?
- Milyen szerepe volt más embereknek?
- Mi segítette vagy ösztönözte a tanulót?
- Milyen érzések kapcsolódtak a tanuláshoz?
- Milyen képességekre volt szükség?
- Mi tette érdekessé vagy emlékezetessé a tanulást?

Fontos: a csoport saját válaszait fogalmazza meg. A foglalkozásvezető ne mondja meg előre, hogy melyik a hét „helyes” jellemző.

4. lépés: A hét alapelv megjelenítése egy poszteren

Időtartam: kb. 15 perc

Miután a csoport meghatározta a jó tanulás 7 jellemzőjét, készítsenek egy közös posztert.

A poszteren jelenjen meg mind a 7 jellemző/alapelv.

A résztvevők a hét alapelvet:

- leírhatják,
- lerajzolhatják,
- szimbólumokkal jeleníthetik meg,
- vagy ezek kombinációját is használhatják.

A cél, hogy a poszterből jól látható legyen, mit gondol az adott csoport arról, hogy mitől lesz jó a tanulás.

A résztvevők használhatják a rendelkezésre álló színes papírokat, filceket és egyéb rajzeszközöket.

Fontos: a poszter elkészítésénél nem a rajzi vagy művészi teljesítmény a lényeg, hanem az, hogy a hét közösen megfogalmazott jellemző jól láthatóan megjelenjen.

5. lépés: A poszterek bemutatása

Időtartam: kb. 5 perc

Minden csoport mutassa be a saját poszterét a többieknek.

A bemutatás során röviden mondják el:

- melyik 7 jellemzőt választották;
- miért tartották ezeket fontosnak;
- volt-e olyan történet, amely különösen segített egy-egy jellemző felismerésében.

A poszterek bemutatása után helyezzük el őket a falon úgy, hogy mindenki láthassa őket.

6. lépés: Közös megbeszélés

Időtartam: kb. 5 perc

A csoport közösen nézze meg a falra felhelyezett posztereket.

Beszéljük meg, hogy milyen hasonlóságokat és különbségeket lehet felfedezni az egyes csoportok munkái között.

Lehetséges kérdések

- Melyik jellemző jelent meg több csoportnál is?
- Volt olyan jellemző, amely csak egy csoportnál jelent meg?
- Miben hasonlítanak egymásra a poszterek?
- Miben különböznek?
- Volt olyan ötlet, amire a másik csoport posztere miatt gondoltatok?
- Van olyan jellemző, amelyet most utólag hozzátennétek a saját hét alapelvekhez?

Foglalkozásvezető feladata

A foglalkozásvezető feladata elsősorban a keretek biztosítása és a beszélgetés támogatása.

A foglalkozásvezető:

- ismertesse érthetően a feladatot;
- segítsen a résztvevőknek felidézni egy konkrét tanulási élményt;
- figyeljen arra, hogy minden csoporttag lehetőséget kapjon a megszólalásra;
- szükség esetén kérdésekkel segítse a csoportok gondolkodását;
- figyelje, hogy a hét jellemző valóban a résztvevők történeteiből induljon ki;
- ne mondja meg előre, hogy melyik a „helyes” válasz;
- a közös megbeszélés során segítsen észrevenni a hasonlóságokat és különbségeket.

7. lépés: Dokumentálás / értékelés

A foglalkozás végén a csoportok elkészült poszterei megőrizhetők és dokumentálhatók.

A poszterekről opcionálisan fénykép készíthető.

A feladat eredménye nemcsak a hét elkészült jellemző, hanem az azokhoz vezető tanulási történetek és közös gondolkodás is.

Fő feladat II.: TALÁLJ KI EGY ÚJ TANTÁRGYAT!

Alapadatok

Időtartam: kb. 30 perc + bemutatás

- Feladat ismertetése: 2 perc
- Közös alkotás: 25 perc
- Bemutatás és közös megbeszélés: kb. 3 perc / csapat

Mire jó?

A feladat során a diákok közösen gondolkodnak arról, hogy mit lenne érdemes tanulni az iskolában, milyen új tudásra, képességekre vagy tapasztalatokra lenne szükségük.

A cél egy teljesen új tantárgy kitalálása. A feladat során a diákok szabadon használhatják a fantáziájukat, és megfogalmazhatják, hogy számukra milyen új tantárgy lenne érdekes és hasznos.

Csoport: kiscsoportok

Eszközök:

- Kinyomtatott sablonok (ha megoldható a nyomtatás A3-as méretben, ha nem akkor A4-es méretben) (a sablon megtalálható a honlapon)
- papír tervezéshet és rajzoláshoz (ha nem megoldható A3-as méretben a nyomtatás)
- ceruzák
- filcek
- zsírkréták
- olló
- ragasztó
- gyurma
- egyéb alkotáshoz használható eszközök

Tér: Minél nagyobb, szabad tér javasolt. Hely az alkotóeszközök kirakodásához. Érdemes előre gondolni arra is, hogy a csoportok a végén be tudják mutatni egymásnak az elkészült munkákat. Emiatt a feladat akár az osztálytermen kívül is megvalósítható.

A feladat menete

1. Új tantárgy kitalálása

Időtartam: kb. 2 perc a feladat ismertetésére

A diákok kiscsoportokban dolgoznak.

Minden csoport feladata, hogy kitaláljon egy teljesen új tantárgyat.

A tantárgy nem lehet egy már létező tantárgy egyszerű átalakítása vagy több meglévő tantárgy összegyűrése. Inspirálódni természetesen lehet a már létező tantárgyakból, de a cél egy teljesen új tantárgy kitalálása.

A tantárgy lehet fantázia is. Nem szükséges a jelenlegi lehetőségekhez vagy az iskola meglévő feltételeihez igazodni.

Ne szabjunk korlátokat a fantáziának!

A csoportok írhatnak, rajzolhatnak és különböző módokon meg is formázhatják az ötletüket.

A sablonban az alábbiakat kell kidolgozni:

Tantárgy neve:

Mire való?

Hogyan kell elképzelni egy ilyen órát? Mi történik az órán?

Mi a haszna?

Hányadikosoknak szól?

Hol történik?

Lehet, hogy nem az iskolában. ...

Ki tudja ezt tanítani?

Milyen eszköz/eszközök kellenek hozzá?

2. A tankönyv megtervezése

A csoportok tervezzék meg a kitalált tantárgyhoz tartozó tankönyv borítóját.

A borítót rajzolhatják, írhatják, ragaszthatják, formázhatják.

Bátorítsuk az egyedi megoldásokat, amelyek illenek a tantárgyhoz.

Fontos: elképzelhető, hogy egyáltalán nem hagyományos könyv lesz a „tankönyv”. Ez is teljesen jó megoldás.

3. Közös alkotás

Időtartam: kb. 25 perc

A csoportok közösen dolgozzák ki és készítsék el az új tantárgyukat.

Érdeemes lehet a csoporton belül felosztani a feladatokat, például:

- ki ötletel;
- ki dokumentálja az ötleteket;
- ki készíti az alkotást;
- ki mutatja majd be a csoport munkáját.

A csoportok a rendelkezésre álló eszközökkel szabadon dolgozhatnak.

4. Bemutatás és közös megbeszélés

Időtartam: kb. 5 perc / csapat

Amikor minden csoport elkészült, mutassák be egymásnak a kitalált új tantárgyat.

A bemutató során ismertessék a formanyomtatványon szereplő szempontokat:

- mi a tantárgy neve;
- mire való;

- hogyan néz ki egy ilyen óra;
- mi a haszna;
- kiknek szól;
- hol zajlik;
- ki tanítja;
- milyen a hozzá tartozó „tankönyv”.

A bemutatás után legyen lehetőség arra, hogy a többi diák kérdezzen, illetve közösen megvitassák az elkészült ötleteket.

A foglalkozásvezető feladata

A foglalkozásvezető:

- ismertesse a feladatot és a szempontokat;
- biztosítsa az alkotáshoz szükséges eszközöket;
- segítse a csoportok munkáját, ha szükséges;
- bátorítsa a szabad és kreatív gondolkodást;
- figyeljen arra, hogy a csoport minden tagja részt vehessen a munkában;
- biztosítsa a bemutatás és a közös megbeszélés kereteit.

Fontos: a feladat során ne korlátozzuk a diákokat azzal, hogy mi „megvalósítható” vagy mi „nem reális”. A cél, hogy szabadon gondolkodjanak arról, mit szeretnének tanulni, és milyen lehetne egy új tantárgy.

Reflexió: REPÜLŐ ÜZENETEK

Alapadatok

Időtartam: kb. 5 perc

Mire jó?

A feladat rövid reflexióra ad lehetőséget, majd a résztvevők egymás gondolataira is reagálnak.

Eszközök: fejenként 1 db A4-es lap és toll/ceruza

Helyszín: udvar vagy benti tér

Csoport: az egész csoport

A feladat menete

A foglalkozásvezető tegyen fel egy rövid reflexiós kérdést az egész csoportnak.

Példa:

„Mi az az egy dolog, amitől szerinted jobb lenne az iskola?”

Mindenki írja le a válaszát az A4-es lapra.

Alsósoknál a válasz rajz is lehet.

Ha mindenki elkészült, a lapból mindenki hajtogasson egy papírrepülőt.

A foglalkozásvezető számoljon vissza, majd mindenki egyszerre indítsa el a repülőjét.

Ezután mindenki vegyen fel egy másik repülőt, nyissa ki, és olvassa el / nézze meg a rajzot.

Második kör – Reagálás a kapott válaszra

Mindenki reflektáljon a kapott válaszra a lapra:

- írjon hozzá egy gondolatot,
- egészítse ki,
- írja le, hogy egyetért-e vele és miért,
- vagy alsósoknál rajzoljon hozzá valamit.

Fontos: ne a saját repülőjüket vegyék fel. Ha valaki a sajátját kapja, tegye vissza, és válasszon egy másikat.

Lezárás

A végén néhány önként jelentkező felolvashatja vagy megmutathatja, milyen gondolatot kapott, és hogyan reagált rá a másik ember.